

โครงการการพัฒนาารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน

Part 1:

การวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่

เพื่อนำไปสู่การจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อเพิ่มผลผลิต หรือแก้ปัญหาเชิงพื้นที่

- การคิดแบบองค์รวม (System Thinking)
- หลักและวิธีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาของพื้นที่
- การวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึกด้วย Root Cause & 5 WHY
- การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า Value Chain Analysis

1

การคิดแบบองค์รวม (System Thinking)

การคิดแบบเส้นตรง (Linear Thinking)

- คิดแบบตรงไปตรงมา เหตุ → ผล
- เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- เหมาะกับปัญหาต่างๆ หรือปัญหาเดียว

ปัญหาการเกษตรไม่ใช่แค่ปัญหาจุดใดจุดหนึ่ง

การคิดเชิงระบบ (System Thinking)

- คิดแบบเชื่อมโยงมองทั้งระบบและความสัมพันธ์
- เน้นเข้าใจภาพรวมและแก้ปัญหาที่สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา
- เหมาะกับปัญหาซับซ้อน (เชิงระบบ) ที่มีหลายปัจจัยเกี่ยวข้อง

2

หลักและวิธีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาของพื้นที่

- เข้าใจบริบทพื้นที่ วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- มองภาพรวมเชิงระบบ (System Thinking)
- ใช้ข้อมูลจริงและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- แยกแยะปัญหาให้ชัดเจน
- วิเคราะห์เพื่อหาโอกาสและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนา

3

การวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึกด้วย Root Cause & 5 WHY

5 Why ตั้งคำถามทำไม ? ถึงเกิดปัญหาเช่นนี้ 5 ครั้ง

วิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง (Root Cause) ของปัญหาด้านการเกษตร โดยเน้นให้นักส่งเสริมการเกษตรเข้าใจวิธีตั้งคำถามแบบต่อเนื่องอย่างมีระบบ เพื่อให้สามารถช่วยเกษตรกรได้ตรงจุดมากขึ้น

“ การแก้ปัญหาจะไม่ยั่งยืน ถ้ายังไม่รู้รากเหง้าของปัญหา ”

4

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า Value Chain Analysis

- Value Chain คืออะไร และมีประโยชน์อย่างไร
- วิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตร
- ค้นหาจุดคอขวด (Bottleneck) และโอกาสพัฒนา

โครงการการพัฒนาารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน

Part 2:

มองภาพรวมระบบด้วย Value Chain

Value คืออะไร? ทำไมลูกค้าถึงยอมจ่าย ?

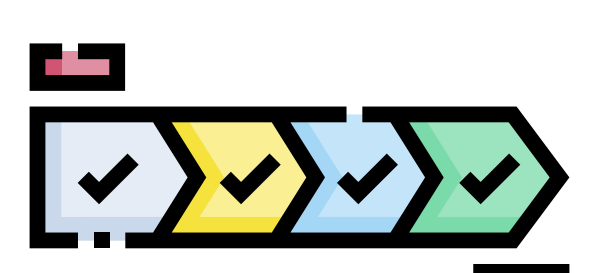

Value (คุณค่า) ไม่ใช่แค่ตัวสินค้า แต่มันคือ "การแก้ปัญหา" หรือ "ความพึงพอใจ" ที่ลูกค้าได้รับ

เมื่อลูกค้าได้รับ Value ที่ตรงใจ เขาจะรู้สึกว่าเป็น "คุ้มค่า" และยินดีจ่ายในราคาที่สูงขึ้น

การวิเคราะห์ Value Chain ในภาคการเกษตร

ขั้นตอน (Chain)	ขั้นตอน (Chain)
1. ปัจจัยการผลิต (Input)	ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี, ดินที่ปรับปรุงแล้ว, หรือการใช้เทคโนโลยี IoT เพื่อลดต้นทุนและควบคุมคุณภาพตั้งแต่ต้น
2.การผลิต (Production)	การทำเกษตรประณีต (Precision Farming), การได้รับมาตรฐาน GAP หรือ Organic ซึ่งเป็นใบเบิกทางด้านความเชื่อมั่น
3. หลังการเก็บเกี่ยว (Post-harvest)	การคัดเกรด, การบรรจุหีบห่อที่รักษาความสด, หรือการแปรรูปเบื้องต้นเพื่อยืดอายุสินค้า
4.การตลาดและกระจายสินค้า	การขายตรงสู่ผู้บริโภค (D2C), การเล่าเรื่องราว (Storytelling) ของพื้นที่, การสร้างแบรนด์ให้เป็นที่จดจำ
5.บริการและประสบการณ์	การทำเกษตรท่องเที่ยว (Agri-tourism) ให้คนมาสัมผัสพื้นที่จริง ซึ่งเป็นคุณค่าทางใจที่ประเมินค่าได้สูง

วิธีการสร้าง Value Chain

1. กำหนดสินค้า/บริการที่ต้องการวิเคราะห์

เพื่อกำหนด “จุดเริ่มต้น” และ “ปลายทางของคุณค่า” ที่ลูกค้าต้องการ

2. ต้องมองให้ออกว่า กว่าจะมาเป็นผลผลิตหนึ่งอย่างต้องผ่านกระบวนการอะไรบ้าง

3. วิเคราะห์ "ต้นทุน" และ "คุณค่า" ในแต่ละข้อต่อ

- กิจกรรมนี้สร้างมูลค่าเพิ่มไหม?
- มีต้นทุนอะไรแฝงอยู่หรือไม่?
- จุดไหนคือคอขวด / ปัญหาสำคัญ?
- ใครคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง?

4. กำหนด “ผู้ดำเนินการ” หรือ “หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

5. เลือกข้อต่อและกลยุทธ์ที่ควรพัฒนา

โครงการการพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน

Part 3:

Impact Pathway “เส้นทางผลกระทบ”

กรอบแนวคิดเพื่ออธิบายลำดับขั้นตอนหรือกลไกที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ นโยบาย หรือการดำเนินงานใด ๆ โดยแสดงความเชื่อมโยงระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts)

Impact Pathway (IP)

- IP เป็นแผนภาพที่มาจาก ToC
- IP แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า "กิจกรรม" ของโครงการ และ "ผลผลิต" ที่ได้ จะนำไปสู่ "ผลลัพธ์" ระยะสั้น หรือระยะกลาง และท้ายที่สุดคือ "ผลกระทบ" ระยะยาวได้อย่างไร
- IP เป็นกรอบการทำงานที่เป็นประโยชน์ ที่ช่วยนำทางทั้งทีมงานโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เห็นภาพรวมและทิศทางที่ชัดเจน
- IP จะเน้นที่เส้นทางโดยตรงของกิจกรรมและผลลัพธ์
- IP สามารถกำหนดตัวชี้วัดสำหรับ "ผลผลิต" และ "ผลลัพธ์" เพื่อช่วยให้ทีมและผู้ประเมินภายนอกสามารถติดตามความคืบหน้าได้

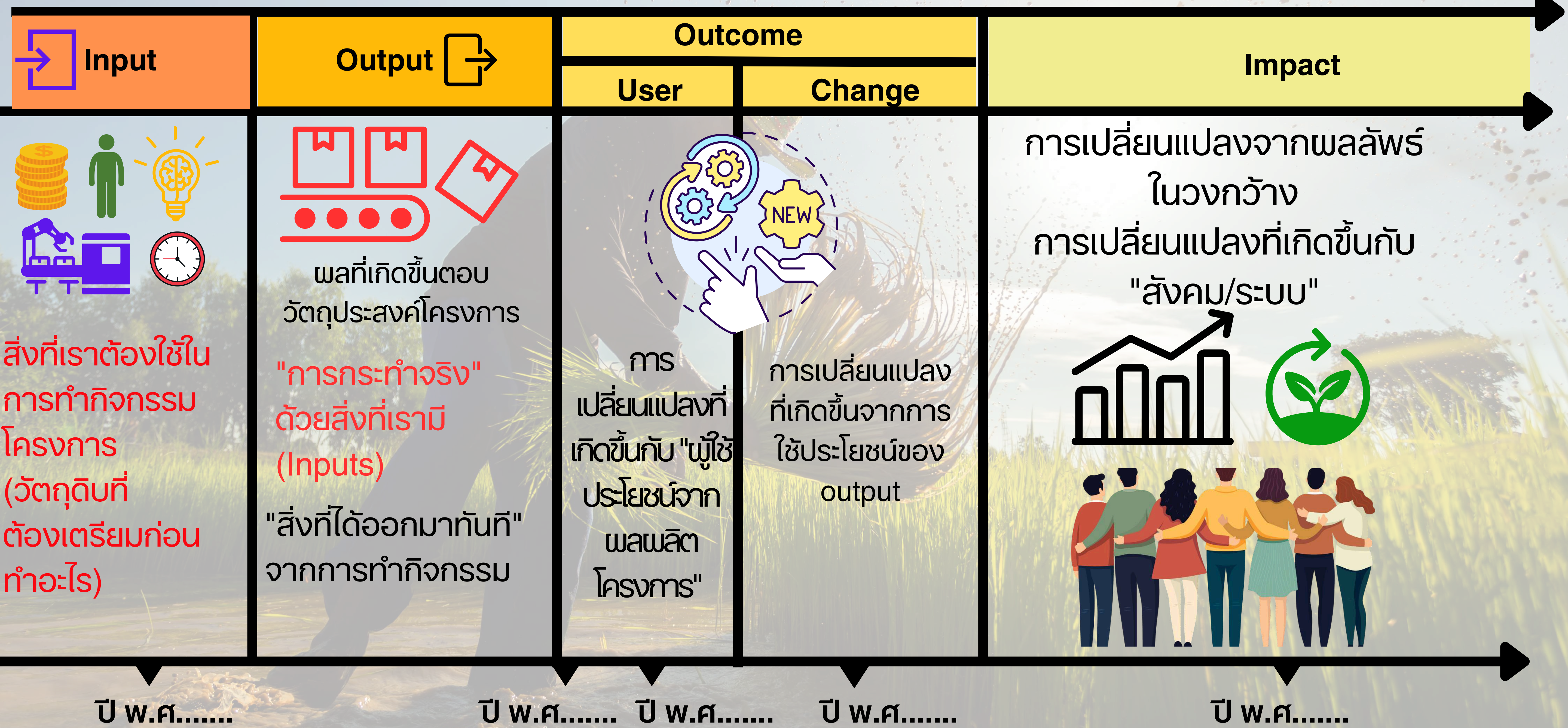
ทำไมต้องทำ (IP)

1. แสดงวิสัยทัศน์: โครงการนี้จะนำไปสู่อะไร
2. พิสูจน์ความคุ้มค่า: เงินที่ลงไปจะก่อให้เกิดผลกระทบที่ดีอย่างไร
3. สื่อสารชัดเจน: ทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเข้าใจได้ง่ายในเวลาอันสั้น
4. ติดตามประเมินผล: เป็นกรอบให้เรากลับมาดูว่า ได้ตามเป้าหมายหรือไม่

Impact Pathway

กรอบแนวคิดเพื่ออธิบายลำดับขั้นตอนหรือกลไกที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

โครงการ ..... เป้าหมาย ..ระบุปัญหาและเป้าหมายของโครงการให้ชัดเจน (ตาม ToC)

ปรับปรุงจาก : Impact Pathway หัวใจสำคัญในการพิจารณาทุนวิจัย บพข.

โครงการการพัฒนาารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน

KPI

Part 4:

กระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสม

Appropriate Learning Process

1. Platform Admin

ใครคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้โครงการสำเร็จ กลุ่มเป้าหมายคือใคร คัดเลือกอย่างไร มีกลไกการทำงานอย่างไร

2. เป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Goals)

การกำหนดผลลัพธ์ที่ชัดเจนของการทำโครงการ เกษตรกรต้องรู้เรื่องอะไรบ้าง ต้องลงมือทำอะไรบ้าง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรม?

- **ความรู้พื้นฐาน:** การได้รับความรู้เชิงวิชาการที่ถูกต้องและจำเป็น
- **การลงมือปฏิบัติจริง:** การพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ (Action Learning)
- **การปรับทัศนคติ:** การเปลี่ยนมุมมอง ความเชื่อ หรือค่านิยมที่ส่งผลต่อการทำงานส่งเสริม

3. พื้นที่การเรียนรู้

การสร้างสภาพแวดล้อมที่หลากหลายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

4. กิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการความรู้

ขั้นตอนการดำเนินการเรียนรู้จริง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดอบรม Workshop การศึกษาดูงาน

5. ตัวความรู้

ชุดของข้อมูล องค์ความรู้ นวัตกรรม และบทเรียนที่ถูกจัดเก็บและเข้าถึงได้

6. บทบาทผู้เรียนรู้และผู้ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม